

Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра загальної та соціальної педагогіки

Навчально-методичні матеріали до вивчення курсу

«Педагогіка та психологія вищої школи»

(для студентів-магістрів У курсу факультету міжнародних відносин

спеціальність 8.03020201 – міжнародне право

(Укладач доц. Яремчук Н. Я.)

Витяг з навчального плану

Семестр	Кількість годин				
	Х	Всього	Лекції	Практично-семінарські	Самостійна робота
60		16	16	28	залік

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ:

понеділок (по знаменнику), V пара (15.05-16.25)
(вул. Січових Стрільців, 19; 308 ауд.).

СЕМІНАРСЬКО-ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ:

середа (по чисельнику), V пара (15.05-16.25)
(вул. Січових Стрільців, 19; 308 ауд.).

ЛЕКТОР: доц. Яремчук Наталія Ярославівна
e-mail: yaremni16@gmail.com

Год. конс. понеділок 13.30-14.30 (кафедра загальної та соціальної педагогіки, вул. Туган-Барановського, 7)

ТЕМА № 1: Предмет і завдання психології вищої школи

1. Психологія вищої школи як галузь психологічної науки, її предмет, завдання, зв'язок з іншими науками. Стан і тенденції розвитку психології вищої школи. Основні термінологічні поняття психології вищої школи.

2. Поняття про методику і методи психологічного дослідження у ВНЗ.

3. Сучасні вимоги до фахівця із вищою освітою. Загальна психологічна характеристика професії. Психологічні особливості професійного становлення фахівця.

4. Психологічна готовність студентів до професійної діяльності після закінчення ВНЗ.

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. Ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
3. Закон України “Про вищу освіту”. К., 2014.
4. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи.. К., 2005.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. – К., 2008.
6. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
7. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 2 Психологічний аналіз особистості та діяльності студентів

1. Загальна психологічна характеристика студентського віку. Соціалізація особистості студента в умовах вищого навчального закладу. Психологічні особливості адаптації студента-першокурсника до ВНЗ. Психологічні властивості особистості студента як передумова ефективної навчально-виховної діяльності у ВНЗ.

2. Психологічний аналіз учіння студентів. Мотивація та навчальні мотиви у навчальній діяльності студента. Психологічні передумови успішності та причини неуспішності студентів у навчальній діяльності. Психологічні засади самостійної роботи студентів.

3. Поняття про творчу особистість. Розвиток творчого мислення студентів у процесі навчання. Творчість та інтелект. Критерії творчого мислення. Метод стимуляції творчої діяльності. Формування у студентів критичного стилю мислення. Процес формування наукового світогляду у студентів.

Практичне завдання для самостійної роботи

Залікова вартість – 8 балів

Підготувати проект на тему: «Управління мотиваційними процесами у навчанні». Аналізуючи індивідуальний досвід навчання у ВНЗ резюмуюте, яким чином мотиваційний вплив викладачів та Ваша самомотивація виконала роль позитивного фактору у процесі учіння. Перед написанням роботи створіть власну карту мотивів – перелік тих причин, які спонукали Вас до навчання у ВНЗ на даній спеціалізації. Які функції виконував кожен з них? Опишіть конкретно ті підходи, засоби, методи і прийоми мотивації/стимули навчання, які використовували викладачі на заняттях, а також Ваші особисті як ключові у цьому процесі.

Вимоги до оформлення: обсяг 5 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5; підписано автором; вкладено в окремих файлах.

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи.. К., 2005.
3. Подоляк Л., Юрченко В. Психологія вищої школи: підручник. К., 2008.
4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2005.
5. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
6. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К., 2006.
7. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 3: Психологічний аналіз особистості та діяльності викладача ВНЗ

1. Історичні аспекти становлення та розвитку професії педагога вищої школи. Структура професійної діяльності викладача. Права і обов'язки науково-педагогічних працівників.
2. Педагогічний професіоналізм діяльності та професіоналізм особистості викладача вищої школи. Професійні та особистісні якості викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності та авторитет викладача. Типологічні характеристики викладачів.
3. Професійний стрес. «Професійне вигоряння» викладача вищого навчального закладу. Професійні деформації у педагогічній діяльності.

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Гура О. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності. К., 2005.
3. Закон України «Про вищу освіту». К., 2014.
4. Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів. К, 2004.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. – Львів, 2007.
6. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи. К., 2005.
7. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. Зязюна. К., 2004.
8. Подоляк Л., Юрченко В. Психологія вищої школи: підручник. К., 2008.
9. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
10. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 4: Педагогічне спілкування як взаємодія. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії (2 год.)

1. Педагогічне спілкування як діалог. Функції, структура та стилі педагогічного спілкування. Спілкування як обмін інформацією. Спілкування як взаємодія. Спілкування як розуміння та сприймання одне одного. Культура слухання. Бар'єри у процесі спілкування.

2. Особливості конфліктів у педагогічній взаємодії. Види і причини виникнення конфліктів у педагогічній взаємодії викладача із студентами. Структура і динаміка педагогічного конфлікту. Стратегії

поведінки у вирішенні педагогічних конфліктів. Правила педагогічного спілкування.

Практичне завдання для самостійної роботи

Залікова вартість – 7 балів

Підготувати дослідження на тему: «Психологічний аналіз педагогічного конфлікту». Пригадайте з власного досвіду та проаналізуйте педагогічний конфлікт «викладач-студент» учасником чи спостерігачем якого Ви були у період навчання в університеті. Опишіть його. Визначте причини його виникнення. Чи була правильно підібрана стратегія поведінки для його вирішення? Як би Ви вчинили на місці викладача?

Вимоги до оформлення: обсяг 3 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1, 5; підписано автором; вкладено в окремий файл.

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи. К., 2005.
3. Подоляк Л., Юрченко В. Психологія вищої школи: підручник. К., 2008.
4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2005.
5. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
6. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К., 2006.
7. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 5: Загальні основи педагогіки вищої школи

1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогічної науки, її предмет, завдання, зв'язок з іншими науками. Стан і тенденції розвитку педагогіки вищої школи. Основні термінологічні поняття педагогіки вищої школи.

2. Поняття про методику і методи науково-педагогічного дослідження у ВНЗ.

3. Основні віхи історії розвитку вищої освіти у світі та Україні. Перспективи розвитку світового освітнього простору.

Практичне завдання для самостійної роботи

Залікова вартість – 8 балів

Підготувати у письмовій формі рецензію на наукову статтю із періодичних педагогічних видань («Вища освіта України», «Вища школа», «Педагогіка і психологія професійної освіти», «Рідна школа», «Вісник Львівського університету. Серія педагогічна» та ін.), яка висвітлює актуальні питання реформування вищої освіти в Україні, розвиток та становлення мистецької освіти, методики викладання у вищій школі. У рецензії повинно бути вказано: актуальність обраної статті; аналіз головних ідей статті; аналіз наукових аргументів автора; аналіз висновків публікації (їхня відповідність завданням та загальному розкриттю теми). Зазначте, чи співпадають Ваші погляди з поглядами автора? Чому?

Вимоги до оформлення рецензії: обсяг 3 стор.; формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1, 5; підписана автором; вкладена в окремих файлах.

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Вітвицька С. Практикум з педагогіки вищої школи. Навч. пос. К., 2005.
3. Гура О. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності. К., 2005.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К., 2005.
5. Лекції з педагогіки вищої школи. Навч. посібник / За ред. В. Лозової Харків, 2006.
6. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2005.
7. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К., 2011.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К., 2006.
7. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 6: Дидактична система вищої школи (2 год.)

1. Дидактика як галузь педагогіки. Предмет і основні завдання дидактики вищої школи. Основні поняття дидактики вищої школи (навчання, освіта, викладання, учіння, знання, уміння, навички та ін.).
2. Основні закономірності та принципи навчання у вищій школі.
3. Сутність і структура навчального процесу у вищій школі.
4. Цілі навчання у ВШ (дидактичні, розвивальні, виховні).

Література:

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К., 2003.
2. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи. К., 2005.
3. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / За ред. С. Гончаренка, П. Олійника. К., 2003.
4. Нагаєв М. Методика викладання у вищій школі. К., 2007.
5. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Навч. посіб. / М.В. Артюшина, Л.М. Журавська, Л.А. Колісниченко та ін. – К, 2008.
6. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2005.
7. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
8. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К., 2006.
9. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 7: Організація навчального процесу у вищій школі (2 год.)

1. Мета та зміст освіти у вищій школі. Критерії відбору змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Компоненти змісту освіти.
2. Державний стандарт вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти та стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів. Освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми: їх призначення, структура, характеристика.
3. Нормативні документи, що відображають зміст освіти (навчальні плани, навчальні програми, робочі навчальні програми, підручники): їх характеристика, порядок й особливості розробки. Підручник/навчальний посібник вищої школи: критерії якості.
4. Особливості організації навчального процесу за кредитно-модульною технологією навчання.

Література:

1. Наказ МОН України № 48 від 23.01.2004р. „Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу” [Електр. доступ: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>]
2. Методичні рекомендації щодо формування навчально-методичних комплексів та робочих програм дисциплін з урахуванням вимог Болонського процесу. Львів, 2009
3. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання. К., 2004.
4. Нагаєв В. Методика викладання у вищій школі. К., 2007.
5. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
6. Періодичні видання. Інтернет-ресурси.

ТЕМА № 8: Методи і засоби організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методика підготовки і проведення лекційного та практично-семінарського заняття. Педагогічний контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів у вищій школі (2 год.)

1. Класифікації методів навчання. Особливості методів навчання у ВНЗ. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання. Інтерактивні методи навчання: методика проведення та рекомендації щодо їхнього застосування. Засоби навчання у вищій школі: методика застосування.

2. Лекція як основна форма організації навчання у вищій школі. Переваги і недоліки лекційного викладу. Види лекцій. Зміст і структура лекції. Основні дидактичні вимоги до лекції. Підготовка і проведення лекції: організаційно-методичні аспекти.

3. Семінар як форма навчального процесу. Основні функції семінарських занять. Типи семінарських занять у вищій школі. Методика організації і проведення семінарського заняття.

4. Завдання і види педагогічного контролю у вищій школі. Методи і форми контролю успішності студентів. Контроль та оцінка успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання. Тестування. Форми тестових завдань та методи оцінювання критеріїв якості тестів.

Практичне завдання для самостійної роботи

Залікова вартість – 7 балів

Підготувати, оформити письмово конспекти лекційного або семінарсько-практичного заняття із фахової дисципліни (дисциплін спеціалізації). Заняття мають бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.).

Вимоги до оформлення: формат А 4; Times New Roman; 14 пт; міжрядк. інтерн. – 1,5; вкладено в окремий файл.

Література:

1. Інтерактивні методи навчання: навч. посіб. / За ред. П. Шевчука, П. Фенриха. Щецін-Львів, 2005.
2. Нагаєв В. Методика викладання у вищій школі. К., 2007.
3. П'ятакова Г., Заячківська Н. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі. Навчально-методичний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003.
4. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі: навч.-метод. Посіб. Львів, 2008.
5. Туркот Т. Педагогіка вищої школи. К., 2011.
6. Інтернет-ресурси.

Система оцінювання знань студентів

Максимальна кількість балів – 100 балів

№	Зміст роботи	Бали
1	Робота на семінарських заняттях	5 балів (виступ 4-5 бали; доповнення, участь у дискусіях 1-3 бали)
2	Модуль №1. Теоретичні засади психології вищої школи	15 балів
3	Модуль №2. Теоретичні засади педагогіки вищої школи	15 балів
4	Самостійна робота №1; №2; №3; №4	8+7+8+7 балів

Вимоги до практичних завдань для самостійної роботи студентів

Студенти, впродовж семестру, до відповідної теми навчального курсу готують у письмовій формі завдання, які зазначені у навчально-методичних матеріалах як «Практичні завдання для самостійної роботи». Залікова вартість завдання зазначена біля їхнього формулювання.

Пропоновані завдання є обов'язковим для виконання і є умовою допуску до заліку.

Термін виконання: завдання необхідно виконати і здати на перевірку та оцінювання викладачеві не пізніше наступного навчального заняття.

Розподіл балів, що присвоюється студентам

Поточне тестування та самостійна робота				Самостійна робота (с/р № 1;2;3;4)				Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	
5	5	5	5+МК(15)	5	5	5	5+МК(15)	
								8+7+8+7

Т 1, Т 2...Т 8 – теми змістових модулів

МК – модульний контроль

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою
			Екзаменаційна оцінка
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно
81 – 89	B	Дуже добре	Добре
71 – 80	C	Добре	
61 – 70	D	Задовільно	Задовільно
51 – 60	E	Достатньо	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1.Болюбаш Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. пос. К., 1997.
- 2.Брінклі А., Десантс Б. та ін. Мистецтво бути викладачем. Практичний посібник. К, 2003.
- 3.Бутенко Н. Комунікативна майстерність викладача.К., 2005.
- 4.Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи. К.,2003.
- 5.Вітвицька С. Практикум з педагогіки вищої школи. Навч. пос. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К., 2005.
- 6.Вища освіта України і Болонський процес .Навч. пос. /За ред. В.Кременя. Тернопіль, 2004.
- 7.Гура О. Педагогіка вищої школи:вступ до спеціальності.К., 2005.
- 8.Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. Ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
- 9.Закон України “Про вищу освіту”. К., 2014.
- 10.Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів. К, 2004.
- 11.Ідея Університету. Антологія. /Упор. М. Зубрицька та ін. Львів, 2002.
- 12.Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи.. К., 2005.

13. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів. – К., 2008.
14. Лекції з педагогіки вищої школи. Навч. посібник / За ред. проф. В. Лозової Харків, 2006. С.352-376.
15. Методика викладання у вищій школі 6 навч. посіб. / О.В.Малихін, І.Г.Павленко, О.О.Лаврентьєва, Г.І.Матукова. – К., 2014.
16. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. / За ред. С.І.Гончаренка, П.М.Олійника. К., 2003.
17. Мороз О.П, Падалка О.С, Юрченко В.І. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки. Навч. посіб. К., , 2006.
18. Огнев'юк В. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. К, 2003.
19. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. К., 2007.
20. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / за ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. К., 2005.
21. Педагогіка для громадянського суспільства. За ред. проф. Т.Кошманової. Львів, 2005.
22. Педагогіка и психология высшей школы. Ростов-на-Дону, 2002.
23. Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 січня 2004 р. № 48. ([www: mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua))
24. Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу: Наказ Міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2004 року № 812. (www: mon.gov.ua)
25. Проект Закону "Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту»
26. П'ятакова Г. Заячківська Н. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. Львів, 2003.
27. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2005
28. Студент як суб'єкт педагогічної взаємодії у вищій школі / Укл. Мишишин І.Я.. Навч. Метод. матеріали до вивчення теми "Суб'єкти педагогічної взаємодії у вищій школі" Львів, 2007.

29. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. / За ред.. З. Н. Курлянд. – К., 2012.
30. Тищенко В. Викладач вищої школи: феномен професії: Монографія. Львів, 2006.
31. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – К., 2011.
32. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи / Навч. посіб. Вінниця, 2006.